№ 152. Łódź, Poniedziałek 6 czerwca 1921 r. Cena 5 mk. (na prowincji 5.20 f.) Należytość pocztowa opłacona ryczałtem. ROK II.

# PRACA

Pismo poświęcone sprawie robotników i inteligencji pracującej

| Cena prenumeraty: | Administracja otwarta od g. 9 rano do 7 wieczorem. | CENA OGŁOSZEŃ: |
| --- | --- | --- |
| Miesięcznie Mk. 100 na prowincji „ 110 | Redaktor przyjmuje we wtorki i piątki od 5 — 7 wieczorem. | Przed tekstem mk. 25.— w tekście mk. 25.—po tekście reklamy mk. 10.—, nekrologi mk. 10—, zwyczajne mk. 7.00 za wiersz nonparelowy jednołamowy. |
| UWAGA: Prenumeratę, oraz wszelkie należności przesyłane pocztą, należy adresować jak następuje: PAWEŁ URBANIAK Łódź, Przejazd Nr. 8, „Praca". | Sekretarjat Redakcji otwarty dla publiczności od 7—9 wiecz. codziennie. Rękopisów nienadających się do druku Redakcja nie zwraca. Artykuły bez oznaczenia honorarjum uważane są za bezpłatne. | Ogłoszenia drobne 2.50 za wyraz, dla poszukujących pracy 2.— Ogłoszenia zamiejscowe o 50 proc. drożej. — Zagraniczne o 100 proc. drożej. Ogłoszenia nadsyłane po g. 6 wiecz. 50 proc. drożej. |

Redakcja i administracja Przejazd № 8. TELEFON № 32. Konto czekowe P. K. 0.60143

Prenumeratę i ogłoszenia dla pisma „Praca" przyjmuje Biuro pism A. Zatorski, w Pabjanicach, Zamkowa Nr. 15.



## Z Górnego Śląska.

### Wojska koalicyjne na G. Śląsku.

LJON, 5. (PAT). Gen. Henneker, komendant wojsk angielskich na G. Śląsku przybył do Opola. Zarządzenia komisji międzysojuszniczej wystarczą do przywrócenia porządku. Wojska sprzymierzone otrzymały już rozkaz, aby zajęły całą strefę pomiędzy obu przeciwnikami. Wojska francuskie zajęły już wyznaczone sobie pozycje.

LONDYN, 5. (PAT). Podsekretarz stanu dla spr. zagr. oświadczył w Izbie gmin, że spodziewa się, iż 6 batalionów, wysłanych na G. Śląsk wystarczy wraz z wojskami koalicyjnemi, znajdującemi się na G. Śląsku do przywrócenia spokoju i porządku na terytorjum plebiscytowem.

### „Temps" o sposobach podziału G. Śląska.

PARYZ, 5. (PAT.) W ciągu dyskusji co do postępowania w sprawie podziału G. Śląska—„Temps" uważa za rzecz pożyteczną, aby przed rozpoczęciem jakiejkolwiek dyskusji, bez względu na to, czy chodzi o konferencję rzeczoznawców czy o posiedzenie Rady Najwyższej, rządy sojusznicze porozumiały się za pośrednictwem swych ambasadorów w sprawie sposobu w jaki chciałyby dokonać podziału G. Śląska. „Temps" uważa, że propozycja włoska przedstawiona wczoraj na Quai d'Orsay będzie podstawą do tego sposobu porozumienia.

### Głosowanie nad oświadczeniem rządu niemieckiego.

BERLIN 5. (PAT). Po krótkiej dyskusji w Sejmie Rzeszy przystąpiono do głosowania nad oświadczeniam rządu. Stronnictwa koalicyjne przedstawiły następujący wniosek:

„Sejm Rzeszy przyjmuje oświadczenie rządu Rzeszy do wiadomości, oświadcza swoją zgodę na to, aby rząd wszystko uczynił celem spełnienia zobowiązań, przyjętych wobec aljantów. Sejm Rzeszy pochwala oświadczenie rządu Rzeszy w sprawie G. Śląska".

Wniosek ten w pierwszej części, bez dodatku o G. Śląsku, przyjęty został w imiennem głosowaniu 213 głosami przeciw 57. Wstrzymało się od głosowania 44 posłów. Uzupełnienie o G. Śląsku przyjęto wszystkimi głosami z wyjątkiem głosów skrajnej prawicy.

### Wrażenie dyskusji sejmowej Rzeszy—we Francji.

PARYZ, 5. (PAT). Zmiana rządu w Niemczech, a w szczególności ostatnia dyskusja w Sejmie Rzeszy i umiarkowane mowy kanclerza Wirtha i dr. Rathenaua wywołały w prasie francuskiej znowu zmianę opinji wobec Niemiec. Dzienniki, które zajmowały dotychczas stanowisko stanowczo odporne komentują obecnie mowy Wirtha i Rathenaua w życzliwym duchu. Znamiennym jest art. „Petit Parisien", który porównuje mowę R. z dawnemi oświadczeniami Stinnesa i oświadcza, że w Niemczech toczy się obecnie walka pomiędzy stronnictwami przeszłości, które marzą o rewanżu i odbudowie cesarstwa a stronnictwami lewicy, które się skupiają koło kanclerza Wirtha, przyjmują zobowiązania traktatu i życzą sobie zbliżenia do Francji. Rząd francuski znajdzie środki, aby swojem stanowiskiem wobec Niemiec skłonnych do wypełnienia zobowiązań jawnie zadokumentować w jakim kierunku idą sympatje demokratycznej Republiki francuskiej.

## Naczelnik Państwa na Pomorzu.

WARSZAWA, 5. (PAT). Naczelnik państwa wyjechał w sobotę, 4 b. m. o godz. 12 w nocy specjalnym pociągiem na Pomorze, gdzie odwiedzi miasta: Toruń, Bydgoszcz i Grudziądz.

TORUN, 5. (PAT). Przybył tu Naczelnik państwa. Wraz z Naczelnikiem państwa przybył min. spr. wojskowych gen. Sosnkowski, min. b. dzielnicy pruskiej Kucharzewski, dowódca okręgu generalnego gen. Zieliński z szefem sztaba i wojewoda Brejski.

Po powitaniu Naczelnik państwa udał się powozem na mszę św. do kościoła św. Jana. Z kościoła udał się Naczelnik państwa pod pomnik Kopernika, gdzie złożył wieniec z napisem „Mikołajowi Kopernikowi Naczelnik Państwa Józef Piłsudski". Stąd odjechał Naczelnik do przystani marynarki wojskowej, gdzie udekorował krzyżem „Virtuti Militari" licznych oficerów i żołnierzy. O godz. 3 i pół po poł. Naczelnik państwa w swej kwaterze udzielał audjencji.

### Millerand na inauguracji pomnika poległym.

PARYZ, 5. (PAT). Millerand dokonał dziś w Liceum Henrys IV inauguracji pomnika wzniesionego na cześć 381 byłych uczniów, nauczycieli i członków Liceum, którzy polegli w czasie wojny. Millerand oświadczył, że Republika francuska pragnie jaknajszczerzej pokoju, nie odpowiada jednak za to, że 3 lata po zakończeniu wojny musi stać jeszcze z bronią u nogi. Francja zdradziłaby swych synów, którzy polegli w jej obronie, gdyby nie domagała się z umiarkowaniem wykonania przyjętych zobowiązań. Francja byłaby szczęśliwą jeżeliby dłużnik pod dobrem natchnieniem pozwolił całemu światu podjąć na nowo pracę pokojową.

### Z kongresu rosyjskiego.

MONACHJUM, 6 (PAT). Jak donoszą dzienniki z Reichenhal, prace rosyjskiego kongresu konserwatystów, które się tam odbywają, przybierają pomyślny obrót. Na wczorajszem posiedzeniu toczyła się dalsza dyskusja nad zagraniczną sytuacją Rosji. Jeden z mówców wywodził, że w pracach kongresu na pierwszy plan wybija się idea, że odbudowa Rosji powinna iść ręka w rękę z odbudową Niemiec. Socjaliści atakują rząd z powodu dopuszczenia do otwarcia kongresu i żądają zamknięcia dalszych obrad.

### Zbrodniczy napad bolszewicki na terytorja besarabskie.

BUKARESZT, 5. (PAT). Oddziały, należące do armji bolszewickiej, przekroczyły ostatniej nocy Dniestr w pobliżu miejscowości Doliceni w Besarabji i dokonały szeregu rabunków i morderstw na ludności tej okolicy, chroniąc się następnie na terytorjum bolszewickie. Posterunki rumuńskie były zaskoczone nagłym napadem. Bolszewicy zostawili na pamiątkę odezwy agitacyjne do ludności.

### Polityka Turcji.

KONSTANTYNOPOL, 5. (PAT.) H. Fezi pasza, prezydent Rady ministrów oświadczył na posiedzeniu zgromadzenia narodowego m. i.: Obstaję przy naszej polityce wewnętrznej i będę w dalszym ciągu prowadził walkę celem uzyskania zupełnej niepodległości politycznej, ekonomicznej, finansowej i wojskowej. Wobec sukcesów wojskowych formujemy nowe żądania, nie odrzucamy jednakże pokoju. Nasza polityka wschodnia rozwija się pomyślnie dzięki przyjaznemu porozumieniu z sowietami. Nawiążemy stosunki z Persją a także z Francją i Włochami, nie zrzekając się naszych żądań narodowych.

### Strajk urzędników we Włoszech.

RZYM, 5. (PAT). Częściowy strajk funkcjonarjuszy państwowych objął min. wojny, pracy, skarbu i poczty. W innych min. praca odbywa się normalnie. Na prowincji praca odbywa się normalnie. Na prowincji praca normalna odbywa się we wszystkich biurach państwowych z wyjątkiem biur urzędów pocztowych i telegraficznych. Rada min. postanowiła zastosować wobec strajkujących środki przymusowe.

### O poprawkach w traktacie o Lidze Narodów.

LONDYN, 5. (PAT). Komisja dla poczynienia poprawek w traktacie o Lidze Narodów przyjęła propozycję przedstawicieli Czechosłowacji i Chin, dotyczącą zawierania między państwami—członkami Ligi Narodów układów w sprawie problemów, związanych z poszczególnemi okolicami części lub całości kontynentu.

Przyjęto poprawkę uzupełniającą paragraf 21 traktatu o Lidze Narodów, który mówi, że układy między członkami Ligi, w celu utrzymania pokoju lub współpracy międzynarodowej będą zawierane pod egidą Ligi Narodów i uzyskają jej aprobatę i poparcie.

### Klęska żywiołowa.

COROLADO, 5. (PAT). Z powodu wylewu rzeki Arcansa w Pouztein zginęło około 3000 ludzi. Szkody wynoszą 10 miljonów dolarów.

### Zależy od dobrej woli Niemiec.

PARYZ, 5. (PAT). Hav. Barthou wyraził przekonanie, że jeżeli Niemcy w dalszym ciągu będą okazywały dobrą wolę, to rocznik 1919 zostanie zdemobilizowany jeszcze przed końcem b. m.

### Komunikacja napowietrzna.

WARSZAWA 5. (PAT). W związku z otwarciem targu poznańskiego, począwszy od 31 maja aż do odwołania, zaprowadzono pomiędzy Poznaniem a Warszawą, Łodzią i Krakowem przewóz poczty statkami napowietrznemi. Do przyjmowania przesyłek lotniczych są upoważnione urzędy pocztowe Warszawa X, Łódź X, Kraków I i Poznań III.

## Kronika polityczna.

### Plan odbudowy Austrji.

Komisja finansowa Ligi Narodów uchwaliła następujące warunki celem odbudowy Austrji: 1) reformę waluty, która będzie urzeczywistnioną przez utworzenie Banku emisyjnego; 2) możliwie szybkie ustalenie równowagi w budżecie państwowym; 3) natychmiastowe podjęcie znacznej pożyczki zewnętrznej celem wstrzymania wydawania banknotów.

Komisja przyjmuje do wiadomości, że rząd austrjacki zaofiarował następujące gwarancje: dochody celne, dochody z monopolów państwowych, dochody z tytoniu i lasów, hypoteka na całą prywatną własność ziemską. Połowa kapitału nowego Banku emisyjnego będzie ofiarowaną do subskrypcji osobom zagranicznym, które w ten sposób będą miały prawo wyboru połowy członków Rady nadzorczej.

### Włochy w sprawie Górnego Śląska.

Stanowisko Włoch co do Śląska wyjaśnia się obecnie w kierunku przychylnym dla Niemiec, a temsamem nie-

korzystnym dla Polski. Gabinet rzymski wystąpił z dwoma wnioskami, które pod formą kompromisową zwracają się przeciw interesowi polskiemu.

Pierwszy z nich został złożony przez przedstawiciela włoskiego w komisji międzysojuszniczej i dotyczy niezwłocznego podziału Śląska na części: polską, niemiecką i sporną; ta ostatnia, obejmująca cały niemal okręg przemysłowy miałaby pozostawać pod okupacją koalicyjną.

Drugi wniosek włoski wychodzi bezpośrednio od ministra Sforzy i został doręczony gabinetom koalicyjnym. Nie chodzi w nim o żadne prowizorjum, lecz o definitywne rozwiązanie, o poprawienie angielskiego projektu na korzyść Polski. Owa zmiana niewiele jednak zmniejszyłaby naszą klęskę, gdyż znaczna większość okręgu przemysłowego przypadłaby Niemcom. Jakkolwiek tedy wniosek Sforzy do pewnego stopnia łagodzi szkodliwość rozwiązania angielskiego, jednak idzie razem z nim na jedną szalę przeciw nam.

## Bolszewickie intrygi.

Prasa angielska przytacza obszerne wyciągi ze znanej noty tajnej komisarza ludowego Cziczerina do sowieckich agentów za granicą, zawierające instrukcje, aby korzystali ze stanu nierównowagi w jakiej Europa się ciągle znajduje w celu wywołania rewolucji. Nota zaleca waśnienie sprzymierzonych a zwłaszcza Francji i Anglji. Omawiając tę notę dziennik nawołuje wszystkich przyjaciół Anglji, aby pracowali nietylko dla utrwalenia porozumienia między sojusznikami, ale nawet w tym celu, aby obecne porozumienie zostało przeobrażone w trwałe przymierze, przeciwko któremu daremno byłyby wszelkie ataki wszystkich jawnych lub ukrytych wrogów obu krajów.

## Koalicja przeciwko rządowi Horthy'ego.

Monarchistyczne intrygi na Węgrzech skłoniły — jak donosi prasa wiedeńska — państwa koalicyjne do wystąpienia w Budapeszcie ze zbiorową notą, w której Koalicja domaga się reorganizacji obecnego systemu rządowego na Węgrzech. Nota zapowiada, że międzynarodowa komisja dla odszkodowań przybędzie z końcem czerwca do Budapesztu, aby zająć się politycznem położeniem kraju i kontrolą jego finansów. Koalicja żąda od Węgier następujących zmian: Usunięcia regenta Horthy'ego, zastąpienia rządu hr. Bethlena przez gabinet koalicyjny, w którym będą reprezentowane wszystkie stronnictwa kraju, zarządzenia nowych wyborów, nad których przeprowadzeniem czuwać będzie żandarmerja koalicyjna, rozwiązanie organizacji irredentystycznych i nieregularnych oddziałów wojskowych, przyjęcia ustawy przez dzisiejsze zgromadzenie narodowe, ustawy, zarządzającej detronizację Habsburgów.

—o—

## Rada Ministrów.

Na posiedzeniu w dniu 2 czerwca Rada Ministrów zatwierdziła statut zrzeszenia pracowników biurowych kolei polskich, uchwaliła projekt ustawy o otwieraniu i prowadzeniu biur próśb i podań, dalej przyjęła Rada ministrów projekt ustawy w przedmiocie ratyfikacji protokułu podpisania statutu międzynarodowego trybunału rozjemczego, oraz desygnowała na wniosek pana ministra spraw zagr. kandydatów na członków międzynarodowego trybunału rozjemczego. Następnie Rada ministrów uchwaliła projekt ustawy o opłatach stemplowych od obrachunków i poświadczeń odbioru sum pieniężnych lub innych przedmiotów majątkowych, oraz rozpatrywała sprawy G. Śląska.

## Agitacyjna kampanja bolszewicka przeciw Polsce.

Bolszewicka prasa agitacyjna nie ustaje w swojej kreciej, podziemnej robocie agitacyjnej, dążącej do podsycania walki klasowej w Polsce i rzucania na ziemie polskie jadowitego posiewu klasowej nienawiści. W tym celu zamieszczają pisma komunistyczne, wychodzące w języku polskim w Kijowie niezliczone artykuły, rojące się od kłamstw, insynuacji, oszczerstw i obelg, skierowanych przeciwko sferom rządzącym w Polsce. Celem tej roboty jest podżeganie jeńców polskich i uchodźców do pracy wywrotowej, celem chwycenia władzy w swoje, krwią ociekające ręce.

W ostatnim czasie, gdy akcja wymiany jeńców z Rosją Sowiecką weszła — jak zdawało się — na normalne tory, agitacja bolszewicka przybrała rozmiary wprost groźne.

Jest to robota podstępna, fałszywa, będąca w jaskrawej sprzeczności z przyjętemi na siebie w traktacie ryskim zobowiązaniami, dalsza wojna, prowadzona z niemniejszą zaciekłością, chciwością i zaborczością, niż wszystkie dotychczasowe najazdy bolszewickie na Polskę. Miejsce Budiennego zajął teraz „Polski Komitet Centralny Komunistycznej Partji“ ze swemi fortecami w Kijowie i Charkowie. Bronią jest teraz druk i papier — uderzeniami — fałszywe napaści, oszczerstwa i obelgi, jad kłamstw i brutalnych spotwarzeń.

Chcą siłą swych dowodzeń poprzeć jaskrawemi, bijącemi w oczy argumentami, przytaczają bolszewicy najrozmaitsze dowody zupełnego rozstroju w Polsce, zohydzając ją w oczach jeńców i wszystkich Polaków, którzy mają „wielkie szczęście“ przebywać pod ich rządami.

Pod pokrywką zawartego w Rydze pokoju, uprawiają bolszewicy najhaniebniejszy szantaż polityczny, łudząc Europę i Polskę przyjaznemi zamiarami, chęcią pokojowej pracy, dążeniem do ładu i porządku, tymczasem podstępnie przygotowują grunt do nowego, najstraszniejszego rozlewu krwi, bo krwi bratniej.

Nie chodzi tu o jeńców. Prawe ich dusze, zahartowane w bojach o wolność Polski, świadome swych szczytnych celów niepodległości własnej ojczyzny, nie ulegną jadowi bolszewickiej roboty. Wracając do kraju, z ohydą i wstrętem wspominają dnie przebyte w niewoli w Rosji Sowieckiej. Ale chodzi o urągającą wszelkim przyjętym prawom i zobowiązaniom bezczelność bolszewicką. Zdemaskowanie tej haniebnej roboty i ujawnienie perfidnych zamysłów przed całym światem, a przedewszystkiem przed światem robotniczym i chłopskim, na których budują swe rządy, należy dziś do najważniejszych postulatów polskiej polityki wobec Rosji.

—o—

## Mały feljetonik.

### Środek na przedłużenie młodości.

Kwestja przedłużenia życia ludzkiego — aktualna zawsze odkąd istnieje ród ludzki w ostatnich czasach nabrała nowego zabarwienia w świetle teorji Miecznikowa i Steinacha. Miecznikow i Steinach, a z nimi wielu innych nowoczesnych lekarzy utrzymują, że obecnie życie nasze jest patalogicznie krótkie. Sprawa ta stała się oczywiście przedmiotem żywej dyskusji na łamach pism zarówno fachowych, jak i dzienników.

W wiedeńskim dzienniku „Neues Wiener Journal“ dr. Egon Friedel zamieszcza interesujący artykuł, w którym wyraziwszy wątpliwość, aby młodość i życie można było skutecznie przedłużyć przy pomocy zabiegów operacyjnych — stara się zbudować własną teorję „psychologicznego“ przedłużania życia.

Psychologiczną receptą jego jest zasada: nie należy życia brać zbyt poważnie. „Niezbyt poważne traktowanie życia — powiada — to — lepiej działa na przemianę materji niż karlsbadzka kuracja. Tak zwane poważne życie jest identyczne ze zwapnieniem arterji“. Tem właśnie tłomaczy dr. Friedell tajemnicę długiej młodości u aktorów.

„Aktorzy znajdują się w stanie ciągłej ekscytacji, która jednak prawie zawsze jest sztuczną. A organizm wymaga właśnie szerszych wzruszeń nerwowych obok racjonalnej oszczędności energji. A takie połączenie jest możliwie zdaniem autora artykułu tylko w egzystencji „niepoważnej“. Gdyby wzruszenia teatralne były rzeczywistymi — to każdy z artystów musiałby w krótkim czasie umrzeć na cukrową chorobę.

Dr. Friedell powiada, że natury podobne do aktorskich znajdują się także i wśród dyplomatów i wśród sportowców.

Natomiest gracze, wogóle ludzie nałogowi starzeją się szybko, ponieważ wzruszenia swoje biorą bardzo serjo.

Jednem słowem według d-ra Friedella powaga życia — zabija, a miła płochość jest owym czarodziejskim eliksirem długiej młodości.

# Katastrofa pożarowa.

### Olbrzymie składy kolejowe w zgliszczach.

Wczoraj, wkrótce po godzinie 10 wiecz., na stacji towarowej „Łódź-Fabryczna“ wybuchł pożar, który, z powodu suszy i wichury, jaka zerwała się skutkiem nadciągającej burzy, oraz materjałów wybuchowych, rozszerzył się niebawem do olbrzymich rozmiarów.

Ogień wynikł z niewiadomej przyczyny w rampie drewnianej, położonej na długości od ul. Targowej do Wodnej, a napełnionej olbrzymią ilością towarów. Były tam: bawełna, mąka, papier, nafta, smoła, kalafonja, narzędzia gospodarcze, maszyny i inne, a wreszcie, prócz wymienionych łatwopalnych artykułów, także siarka i benzyna.

Na ratunek pospieszyły wszystkie oddziały straży ogniowej z 2 parowemi sikawkami i wytężyły wszystkie siły, aby ogień zlokalizować.

Niestety, zadanie to okazało się ponad wysiłki ludzkie, gdyż powtarzające się raz poraz wybuchy benzyny i innych materjałów eksplodujących, trzykrotnie zmuszały dzielne straże do odwrotu z terenu walki z szalejącym żywiołem.

O uratowaniu płonących składów, które, pomimo kilku „brandmurów“, szybko zapłonęły na całej długości, nie mogło być mowy. Od płonącej rampy zapalił się też stojący obok pociąg z towarami, który jednak, choć z poważnemi uszkodzeniami, w porę skierowano na dalsze bocznice.

W rezultacie ofiarą katastrofy padła cała rampa z olbrzymią ilością towarów, 1 piętrowy z suterenami magazyn bawełny firmy „Warrant“, dom drewniany, stojący w pobliżu, oraz szereg różnych drobnych budynków. Nadto częściowo uszkodzonych zostało kilka budynków, m. in. pobliska fabryka kapeluszy.

Spłonęła też jedna sikawka II oddziału straży, której w chwilach ek[illegible] losi niezdolano w porę usunąć z groźnego niebezpieczeństwa.

W chwili zamknięcia numeru pożar trwa i czynne tam są jeszcze 3 oddziały straży ogniowej.

Straty spowodowane pożarem trudno na razie, nawet w przybliżeniu, określić. Sięgają one sum bajońskich.

Przy pożarze odniosło poparzenie rąk i twarzy kilkunastu strażaków. Porządku na terenie pożaru pilnuje wojsko i policja.

X. X.

# Wiadomości bieżące.

## Kalendarzyk.

| 6 Poniedziałek | | |
|---|---|---|
| | *Dziś* Norberta | |
| | *Jutro* Roberta | |
| | Wschód słońca | 3 m. 42 |
| | Zachód | 8 m. 15 |
| | Wschód księżyca | 0 m. 18 |
| | Zachód „ | 9 m. 51 |

— Burze. Po tropikalnych upałach dni ostatnich w ciągu nocy ubiegłej nad Łodzią i okolicą kilkakrotnie srożyła się burza. W samem mieście pomiędzy 12 i 1 w nocy spadła ulewa. Pomiędzy godzinami 5 a 6 rano znów nad miastem przeciągnęła burza z piorunami i ulewą.

Deszcze te ogromnie dodatnio wpłynęły na roślinność pól orzeźwiły bowiem znakomicie zboża omdlałe długotrwałą spiekotą, dzięki czemu urodzaje, poważnie już zagrożone, poprawią się niezawodnie.

— O los zdemobilizowanych żołnierzy. Onegdaj w Urzędzie Województwa odbyło się zebranie przedstawicieli władz wojskowych i różnych instytucji w sprawie ustalenia pomocy dla zdemobilizowanych żołnierzy, których liczba w Łodzi dosięga 3000. Po dyskusji zebrani postanowili utworzyć patronat nad zdemobilizowanymi żołnierzami. W sprawie tej odbędzie się zebranie w środę przyszłą w lokalu Ligi Kobiet.

— Wygrana miljonówka. W sobotniem losowaniu wygrana miljonówki padła na nr. 0722538 sprzedana w Warszawie.

— Z Tow. pomocy dla niezamożnych uczniów. Wczoraj w gmachu przy ulicy Dzielnej 58, odbyło się zebranie członków Tow. pomocy dla niezamożnych uczniów Szkoły Handlowej Kupiectwa Łódzkiego. Przewodniczył p. Eckersdorf.

Za czas od 31 lipca 1918 do 8 stycznia 1921 r. wpływy T-wa wyniosły mk. 23,295. W ciągu roku 1918 i 1919 zapłacono wpisy za 138 uczniów w sumie mk. 11,172 W roku 1920 21, z powodu podwyżki wpisowego aż do 11,000 mk. rocznie, oraz braku funduszów i dobrej woli społeczeństwa do wnoszenia ofiar, zarząd Tow. zmuszony był przerwać opłacanie wpisowego.

Wywiązała się dyskusja na temat reorganizacji T-wa. Zdaniem dyrektora szkoły p. Idźkowskiego pomoc wyrażać się powinna głównie w zaopatrywaniu uczniów w podręczniki szkolne, bieliznę, odzież, wydawanie śniadań itd. Wniosek ten przyjęto.

Uchwalono: 1) rozszerzyć działalność T-wa; 2) podnieść składki członkowskie z 50 do 300 mk. rocznie, oraz 3) utrzymać teraźniejszy zarząd do drugiej połowy września.

— Zdemaskowano i usunięto z zajmowanego urzędu komisarza policji w powiecie Chojnickim na Pomorzu, niejakiego Stroińskiego, byłego konfidenta niemieckiej żandarmerji polskiej w Łodzi.

Stroiński był przez władze okupacyjne specjalnie zaangażowany, celem tropienia organizacji niepodległościowych, w szczególności polskiej organizacji wojskowej i w tym charakterze działał na szkodę swych współobywateli, denuncjując i dokonywując bezprawnych rewizji itp.

Hasło: „precz z pruskimi służalcami“ winno znów stać się w Polsce aktualnem!

— Tajemniczy pożar. W dniu 31 maja r. b. w domu przy ul. Kielbacha nr. 11 w mieszkaniu podczas nieobecności Jany Goldsztajn wybuchł pożar, podczas którego spłonął cały dom. Właścicielka domu Sura Skrusik podaje straty, spowodowane przez pożar, na 600,000 mk. Przyczyna pożaru narazie nieustalona. Dochodzenie w toku.

— Z Ozorkowa. Komitet Obrony Narodowej w Ozorkowie komunikuje nam, że od Ozorkowskiego Oddziału Związku Majstrów fabrycznych wpłynęło do kasy Komitetu na doraźną pomoc dla Górnoślązaków ogółem 10,750 mk.

— Ucieczka więźnia. Wczoraj zbiegł prowadzony z więzienia wojskowego w Łodzi, szeregowiec Wacław Dzięgielewski. Pościg był bez skutku.

## Teatr, muzyka i sztuka.

### Teatr Miejski.

Dzisiaj w poniedziałek zespół Teatru „Reduta“ z Warszawy w pełnym składzie odegra „Przechodnia“ B. Katerwy z udziałem Dulębianki, Horwatowej, Perzanowskiej, Rostkowskiej, Osterwy, Chmielewskiego, Janińskiego i Tarczyńskiego.

We wtorek „Fircyk w zalotach“ kom. Zabłockiego z J. Osterwą w tytułowej roli.

—o—

## Komunikat.

Zarząd Stow. Handlowców Polskich przypomina członkom Stowarzyszenia o mającym się odbyć nadzwyczajnem zebraniu ogólnem, w d. 6 czerwca t. j. dzisiaj, o g. 6-ej wieczorem, w lokalu własnym, przy ul. Piotrkowskiej 108. Na zebraniu tem między innemi, poseł L. Waszkiewicz referować będzie sprawę państwowego podatku dochodowego od pracowników.

O jaknajliczniejsze i punktualne przybycie członków uprasza się.

ZARZĄD.

—o—

# Ochrona pracy i ubezpieczenia.

Wykaz projektów opracowanych przez Ministerstwo Pracy i Opieki społecznej, lecz nie zatwierdzonych jeszcze bądź przez Radę ministrów, bądź przez Sejm Ustawodawczy.

### I. W dziedzinie ochrony pracy.

1) Ustawa o służbie domowej.

2) Ustawa w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet.

3) Ustawa o zmniejszeniu liczby dni świątecznych.

4) Ustawa o odprawach pracowników instytucji handlowych i biurowych.

5) Ustawa w przedmiocie zmiany brzmienia art. 5, 6, 7, 12 i 14. Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 roku o załatwieniu zatargów zbiorowych między pracodawcami a pracownikami rolnymi.

6) Projekt ustawy o Komisjach taryfowych w rolnictwie oraz dla dozorców domowych

7) Uchwały Konferencji Waszyngtońskich z Ustawami Ratyfikacyjnemi.

8) Ustawa o zwiększeniu grzywny za przekroczenie niektórych artykułów ustaw o stosunku pracy w przemyśle.

9) Ustawa o nadaniu mocy obowiązującej niemieckiej ustawie o służbie żeglarskiej z dnia 2 czerwca 1902 roku ze zmianami wprowadzonemi przez nowelę z dnia 12 maja 1904 r. na całym terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej.

10) Ustawa o przystąpieniu do Międzynarodowej Konwencji o zakazie używania białego (żółtego) fosforu przy wyrobie zapałek.

11) Ustawa o przystąpieniu do Międzynarodowej Konwencji o zakazie pracy nocnej kobiet zatrudnianych w przemyśle.

12) Rozporządzenie szczegółowe o czasie pracy w browarach.

13) Rozporządzenie szczegółowe o czasie pracy w zakładach o ruchu ciągłym.

14) Ustawa o Inspekcji pracy.

15) Ustawa o umowach zbiorowych.

16) Ustawa o powołaniu Urzędów pracy w rolnictwie.

17) Ustawa o warunkach najmu i pracy robotników zatrudnionych przy robotach publicznych.

18) Ustawa o likwidacji odszkodowań za wypadki, którym ulegli obywatele Państwa Polskiego w przedsiębiorstwach niemieckich lub austro-węgierskich na terenie b. zaboru rosyjskiego.

### II. W dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

1) Nowela do ustawy austrjackiej o ubezpieczeniu od wypadków.

2) Rozporządzenie w sprawie ubezpieczenia pracowników kolejowych w b. dzielnicy austrjackiej (z powodu wypowiedzenia z d. 1 stycznia 1921 r. ubezpieczenia w zakładzie kolejowym w Wiedniu).

3) Ustawa o zmianie przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 1906 roku o pol. pszeniu pensyjnem funkcjonarjuszy w służbie prywatnej i niektórych funkcjonarjuszy w służbie publicznej, w brzmieniu ustalonem rozporządzeniem cesarskiem z dnia 25 czerwca 1914 r. (Austrja).

4) Ustawa o ubezpieczeniu na wypadek choroby rodzin pracowników, pełniących służbę w wojsku polskiem ochotniczo lub z poboru.

### III. W dziedzinie pośrednictwa pracy.

1) Ustawa o zarobkowem pośrednictwie pracy.

2) Ustawa o państwowem pośrednictwie pracy.

### III. W dziedzinie przymusowej i dobrowolnej wędrówki ludności.

Rozporządzenie o Radzie Emigracyjnej, jako organie doradczym przy Urzędzie Emigracyjnym.

### V. W dziedzinie opieki społecznej.

1) Ustawa o opiece społecznej. Projekt ten dąży do zniesienia rozpaczliwego dziś pod względem ustawodawczym w danym kierunku stanu rzeczy, panującego w b. zaborze rosyjskim i austrjackim, postanawiając wyraźnie: co to jest opieka społeczna? co wchodzi w jej zakres? kto jest obowiązany do jej sprawowania i ponoszenia związanych z nią wydatków? kto ma do niej prawo? na jakich warunkach prawo to się nabywa, traci i t. p.?

2) Rozporządzenie o organizacji samorządowych organów opieki społecznej, w którem sprowadza się specjalnych opiekunów i rady opiekunów w najniższych komórkach administracyjnych, wiąże się organicznie z powiatowemi komisjami opieki społecznej, względnie miejskiemi, te zaś z radami wojewódzkiemi.

3) Rozporządzenie o Centralnej Radzie Opieki Społecznej wprowadza organ doradczy Ministerjum w dziedzinie opieki społecznej, złożony z przedstawicieli władz państwowych, komunalnych, przedstawicieli organizacji społecznych i osób znanych ze swej działalności teoretycznej i praktycznej na polu opieki społecznej.

4) Ustawa o domach ludowych i klubach robotniczych.

5) Ustawa o domach pracy przymusowej dla włóczęgów i żebraków.

## W opracowaniu są rzeczy następujące:

### I. W dziedzinie ochrony pracy.

1) Rozporządzenie o czasie pracy w handlu, zakładach fryzjerskich i fotograficznych.

2) Rozporządzenie szczegółowe o czasie pracy w górnictwie.

3) Ustawa o pracy domowej (chałupniczej).

4) Nowela do ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 roku o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi w przedmiocie stosowania jej na ziemiach b. zaboru austrjackiego.

5) Ustawa o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami zakładów użyteczności publicznej.

6) Ustawa o sądach rozjemczych.

7) Ustawa o komitetach pracowniczych.

8) Ustawa o urlopach robotniczych.

9) Ustawa w przedmiocie odszkodowań za nieszczęśliwe wypadki w zakładach państwowych.

10) Ustawa w sprawie utworzenia Stowarzyszenia pracy na roli.

11) Nowela do ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu.

12) Nowela do dekretu w przedmiocie tymczasowych przepisów o pracowniczych związkach zawodowych.

13) Szereg projektów przepisów, dotyczących bezpieczeństwa pracy.

14) Projekt do noweli do dekretu z dnia 8 lutego 1919 roku o pracowniczych związkach zawodowych w b. zaborze austrjackim.

15) Projekt podziału Małopolski na okręgi i obwody Inspekcji pracy.

16) Projekt podziału b. Królestwa Polskiego na okręgi i obwody Inspekcji pracy.

17) Rozporządzenie Ministra pracy i opieki społecznej, powołujące Komisję Międzyministerjalną dla zakresu działania i kompetencji Głównego Urzędu spraw fabrycznych.

18) Rozporządzenie w sprawie płac za soboty i godziny nadliczbowe.

19) Nowela do ustawy z dnia 18-go grudnia 1919 roku.

20) Przepisy wykonawcze o czasie pracy w szpitalach.

21) Rozporządzenie o pracy nocnej w drukarniach.

22) Nowe wydanie rosyjskiej ustawy o pracy w przemyśle.

23) Ustawa o pracy w handlu i biurowości.

24) Przepisy wykonawcze do ustawy o pracy kobiet i młodocianych.

25) Rozgraniczenie kompetencji dozorczych w górnictwie i hutnictwie.

26) Ustawa o przedstawicielstwie robotniczym.

27) Przepisy wykonawcze do ustawy o pracy w chałupnictwie.

28) Projekt ustawy o dozorcach domowych.

29) Projekt rozporządzenia dla Inspektorów Okręgowych w sprawie przyjęcia wypłaty części rachunków.

30) Ustawa o zatruciach ołowiem i fosforem.

31) Ustawa o ochronie pracy w rolnictwie.

32) Ustawa o urzędach pojednawczych i umowach zbiorowych.

### II. W dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

1) Regulamin wyborczy do ustawy o kasach chorych.

2) Nowela do ustawy pensyjnej dla b. zaboru austrjackiego.

3) Nowela do ustawy o nieszczęśliwych wypadkach dla zaboru austrjackiego.

4) Prace wstępne do przygotowania ustawy o ubezpieczeniu od bezrobocia.

5) Interpretacja ustawy z dnia 19 maja 1920 r., o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby.

6) Załatwianie rekursów we wszystkich działach ubezpieczeń społecznych.

7) Zatwierdzanie statutów kas przezorności.

8) Tablice statystyczne za r. 1918.

9 Materjały do tablic statystycznych za rok 1919.

10) Katastr ewidencji kas chorych, działających obecnie na terenie Małopolski.

### III. W dziedzinie pośrednictwa pracy.

1) Ustawa o zajmowaniu miejsc wolnych przez zdemobilizowanych żołnierzy.

2) Rozporządzenie w przedmiocie utworzenia komitetów porady zawodowej.

3) Nowela do ustawy z dn. 14 listopada 1919 r. o doraźnej pomocy dla bezrobotnych.

4) Statut organizacyjny komisji parytetowych przy urzędach pośrednictwa pracy.

Przewidywane jest jeszcze opracowanie projektu ustawy o społecznem pośrednictwie pracy, oraz statutu organizacyjnego państwowych urzędów pośrednictwa pracy.

Poza tem układa się plan zapośredniczenia 20 tys. robotników rolnych do Francji, których wysyłka ma się rozpocząć w drugiej połowie lutego 1922 r., oraz 15 tys. robotników do Austrji.

### IV. W dziedzinie przymusowej i dobrowolnej wędrówki ludności.

1) Ustawa o zwalczaniu agentów emigracyjnych.

### V. W dziedzinie opieki społecznej.

1) Ustawa o niewyzyskanych dotychczas przez ciała samorządowe źródłach dochodu na cele opieki społecznej.

2) Ustawa o pomocy państwowej dla zdemobilizowanych ochotników uczniów szkół średnich i wyższych.

## Wykaz ustaw i prac, które wejdą w życie w najbliższej przyszłości.

### I. W dziedzinie ochrony pracy.

1) Ustawa o Inspekcji Pracy.

2) Ustawa o pracy kobiet i młodocianych.

3) Ustawa o umowach zbiorowych.

4) Ustawa o pracach w chałupnictwie.

5) Ustawa o komisjach taryfowych, w rolnictwie i dla dozorców domowych.

6) Ustawa o służbie domowej.

7) Ustawa o dniach świątecznych.

### II. W dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

1) Organizowanie kas chorych.

2) Nowela do austrjackiej ustawy o ubezpieczeniu pensyjnem funkcjonarjuszy prywatnych z dn. 16.XII 1906 r.

3) Ustawa o rozciągnięciu normy obowiązującej ustawy o ubezpieczeniu funkcjonarjuszy prywatnych, działającej na terytorjum b. zaboru austrjackiego na ziemie b. zaboru rosyjskiego.

4) Nowela do austrjackiej ustawy o obowiązkowem ubezpieczeniu robotników od wypadków na ziemiach b. zaboru austrjackiego.

### III. W dziedzinie pośrednictwa pracy.

1) Ustawa o zarobkowem pośrednictwie pracy.

2) Ustawa o państwowem pośrednictwie pracy.

### IV. W dziedzinie opieki społecznej.

1) Ustawa o opiece społecznej.

2) Ustawa o domach ludowych klubach robotniczych.

3) Ustawa o domach pracy przymusowej

Ustawa o Radzie emigracyjnej.

Ostateczna organizacja władz I i II instancji.

Ratyfikacja projektów waszyngtońskich.

# Ruch robotniczy.

### Ilość dniówek straconych przez strajki w przemyśle metalowym.

Niemiecka statystyka podaje cyfry z rozmaitych krajów, dotyczące dniówek roboczych, straconych w 1920 r. z powodu strajków w przemyśle żelaznym i metalowym w zestawieniu z ilością robotników, zajętych w tym zprzemyśle. Liczby podane mogą być cokolwiek mniejsze od rzeczywistych, gdyż drobne jakieś przerwy w pracy mogły być nie zanotowane przez statystykę urzędową.

| | Kraj | Ilość rob. zajętych | Liczba ogólna dniówek straconych | Liczba dniówek straconych na 1000 robotn. |
|---|---|---|---|---|
| 1. | Szwecja | 107,600 | 3,30 ,450 | 30,800 |
| 2. | Francja | 273,000 | 5,038,400 | 18,420 |
| 3. | Anglja | 820,040 | 5,002,600 | 16,390 |
| 4. | Szwajcarja | 1,890 | 26,700 | 14,100 |
| 5. | Stan. Zjedn. A. P. | 425,000 | 6,845,000 | 13,7 0 |
| 6. | Belgja | 44,300 | 546,400 | 12,3 0 |
| 7. | Niemcy | 8 8,310 | 29,325,020 | 11,250 |
| 8. | Hiszpanja | 73,700 | 798,600 | 11,120 |
| 9. | Włochy | 142,650 | 1,50 ,700 | 10,550 |
| 10. | Austrja | 47,100 | 365,200 | 7,780 |
| 11. | Polska | 21,000 | 105,000 | 5,000 |
| 12. | Czechy | 4,000 | 16,000 | 4,000 |
| 13. | Norwegja | 400 | 1,600 | 4,000 |
| 14. | Danja | 1,700 | 1,400 | 2,000 |

Jak widać z powyższej tabliczki, największa ilość straconych dniówek na 1 robotnika wypada w Szwecji i następnie we Francji, najmniejsza w Danji. Polska pod względem ilości straconych dniówek zajmuje trzecie miejsce od końca, co wskazuje, że nasz robotnik, pomimo trudnych warunków pracy i wytężonej agitacji ze strony wrogich krajowi naszemu żywiołów, trzyma się dzielnie, chce pracować i nie daje się zepchnąć w odmęt anarchji.

# Ruch współdzielczy

### Kooperacja w Białymstoku.

Spółdzielcze Stowarzyszenie Białostockie należy do tych nielicznych stowarzyszeń, w których gospodarka prowadzona jest bez zarzutu, to też pod względem gospodarczym można je uważać za wzorowe. — Mając około 1,800 członków posiada ono półmiljonowy kapitał udziałowy, co mu daje możność korzystania z dość znacznych kredytów. Targ dzienny w czasach ostatnich dochodzi do 200,000 mk. — Stowarzyszenie ma zdolną buchalterkę; odbyta niedawno lustracja wykazała, że książkowość znajduje się w zupełnym porządku. Biuro stowarzyszenia urządzone bardzo porządnie: własna ogniotrwała kasa, biurka i t. p. sklep pełny, czysto, schludnie.

— Na odbytej w dniu 12 kwietnia wspólnie z zarządem kooperatywy robotników budowlanych konferencji uchwalono wyłonić wspólną Komisję która ma zająć się zorganizowaniem pracy kulturalno-oświatowej na terenie białostockiem i przygotowaniem gruntu dla połączenia obu stowarzyszeń. — W pierwszym rzędzie ma być urządzony odczyt o ważności i potrzebie oświaty i zorganizowana grupa młodzieży dla zapoczątkowania organizacji, mającej na celu szerzenie oświaty i uświadomienia wśród miejscowych warstw robotniczych, a także urządzanie pożytecznych rozrywek.

### „C. W. S."

Spółdzielcza Hurtownia angielska poniosła straty na materjałach włóknistych w dziesięciu swych oddziałach na sumę 106 tysięcy funtsterlingów, —a na wytwórniach straty 294,500 ftst. Kooperatyści angielscy rozpoczęli w pismach dyskusję, czy mają być wobec tego wypłacane zwroty od zakupów stowarzyszeniom związkowym.

# Z piekła bolszewickiego.

### Garść szkiców z życia dni ostatnich.

Moskwa pod rządami bolszewików. — Sytuacja ekonomiczna. — Czerezwyczajki nie śpią.

(jw.) Sytuacja w Rosji sowieckiej nic się w ostatnich czasach nie poprawiła. Oto co np. opowiada warszawskiemu „Narodowi“ jeden z uchodźców, który niedawno przybył z Moskwy:

„Pierwsze wrażenie, jakie czyni Moskwa na obcym, który przybywa do miasta, jest niezwykle przygnębiające. Na każdym kroku widzi się jaskrawy nieład i nieporządek. Domy są kompletnie zrujnowane, budowle, jeszcze w latach 1914—1917 rozpoczęte, są dotychczas niewykończone, czekając daremnie lepszych czasów. Ulice zawalone brudem, zarośnięte trawą, okna wystawowe sklepów wybite, domy od góry do dołu zalepione jaskrawemi, bijącemi w oczy afiszami i gazetami. Poznać, że w mieście brak gospodarza.

Z najpiękniejszych pałaców porobiono magazyny na mięso i chleb, lub też zamieniono je na różne kancelarje. Klasztory przemieniono na obozy koncentracyjne dla aresztowanych. Skazańców wysyła się na przymusowe roboty do fabryk i zakładów państwowych, bez względu na wiek, zawód i stan skazanego. Są to „czorno-raboczi“ i z łopatą w ręce muszą pracować pod surowym nadzorem, otrzymując za to „łagierny pajok“. Naturalnie, że przy takiem odżywianiu skazańcy pracują jedynie dla siebie, sprzedając następnie pokryjomu wykonane przedmioty. Robotnik źle płacony uchyla się od pracy i robi tylko dla własnego zarobku. Dlatego władze sowieckie szukają jaknajwięcej przestępców, aby móc znaleźć taniego i zaufanego robotnika.

Nędza w mieście ogromna. Na rynkach dozwolone są publiczne targi z powodu gwałtownego wzburzenia ludności, która przymierała wprost głodem nie mogąc niczego kupić. Wojsko chodzi brudne i obdarte. Większa część krasnoarmiejców przymiera głodem. Strajki w Moskwie są na porządku dziennym. Na ulicach Moskwy widzi się czarnoarmiejców chodzących po domach i żebrzących o chleb“.

Słowem: obraz nędzy i upadku, jaki przedstawia obecnie Moskwa czyni tak przygnębiające wrażenie, iż jest najlepszym, bijącym w oczy dowodem zupełnej ruiny życia społecznego w Rosji. Kto widział obecną Moskwę — zobaczył Rosję pod rządami bolszewików. Z powodu braku mieszkań w Moskwie sowiet moskiewski postanowił wydalić z 471 domów wszystkich mieszkańców, którzy nie żyją z pracy ręcznej. Mebli zabierać nie wolno prócz 1 łóżka na osobę, stołu, szafy i umywalni. Lekarze także podlegają temu wyrokowi.

Cyfry podane przez pisma szwedzkie wskazują na upadek produkcji rosyjskiej. Produkcja węgla spadła o 65 proc., nafty o 67 proc., złota o 93.7 proc., żelaza 96 proc., cukru 95 proc. mąki 83 proc., drzewa 70 proc., papieru 85 proc., zapałek 90 proc.

„Ekonomiczeskaja Żizń“ oblicza bezrobotnych w Petrogradzie na 160 tys.

A czerezwyczajki przy tem wszystkiem nie próżnują. Więzienia sowieckie są przepełnione ponad wszelką możliwość. Izby, przeznaczone przez rząd carski na 8—10 osób, mieszczą obecnie 50—60. Na każdym kroku wymysły, szykany, szturchańce i głód. Lekarstw niema zupełnie. Chorzy umierają bez pomocy we wspólnych izbach i celach. Naczelnikami więzień są komuniści członkowie czerezwyczajek, którzy dawno zatracili wszelkie uczucia ludzkie. Tak samo, jak za czasów carskich, zarząd więzienia nie rozróżnia więźniów politycznych od karnych i więzi ich razem. Więźniowie karni są zawsze w lepszem położeniu od „kontrrewolucyjnych“. Od czasu do czasu bolszewicy rozstrzeliwują pewną liczbę więźniów, rozstrzygając w ten sposób „kryzys mieszkaniowy“ w więzieniach.

W Rosji sowieckiej jest obecnie 2—8 razy więcej więzień, niż za czasów carskich; prócz dawnych gmachów więziennych, bolszewicy przekształcili na więzienia wszystkie gmachy klasztorne, jak w Moskwie naprzykład.

Ciekawe są dane o ludności i obszarze Rosji sowieckiej. Ludność Rosji sowieckiej, według urzędowej Rosyjskiej Agencji Telegraficznej wynosi obecnie 138,725,000 mieszkańców. Obszar zaś równa się 15,214,000 wiorst kwadratowych.

Republika Dalekiego Wschodu posiada 2 miljony ludności, nowo zaś powstałe państwa zajmują terytorjum 700 tys. wiorst kwadratowych, przy 30 miljonach mieszkańców. Reasumując Agnc. podaje, że Rosja sowiecka posiada 95 proc. dawnego terytorjum przy 85 proc. dawnej ludności.

## Rozmaitości.

### Statki wojenne w przyszłości

Pomimo, że po zakończeniu wojny światowej hasła pokojowe rozbrzmiewają wciąż po całym świecie, żadne z mocarstw nie myśli serjo o rzeczywistem rozbrojeniu, względnie ograniczeniu zbrojeń. Jedynie Niemcy z obawy pięści francuskiej rozbrajają się, aczkolwiek bardzo niechętnie. Natomiast gdzieindziej zbierane są doświadczenia, jakie zostały poczynione od 1914 do 1918 roku, w tym celu, aby tworzyć nowe narzędzia walki. I tak np. angielskie pismo fachowe „Engineering“ donosi, że na posiedzeniach włoskiego Towarzystwa technicznego dla budowy okrętów omawiano nowy typ statku, który będzie połączeniem łodzi podwodnej ze statkiem bojowym. W tym wypadku ma chodzić o zbudowanie statku, zaopatrzonego w bardzo silny pancerz, a posiadający zupełnie gładki górny pokład. Statek taki będzie mógł do połowy zanurzać się w wodzie, ponad którą będą wystawały tylko wieże pancerne z armatami. Skutkiem tego, będą one przedstawiały dla strzałów nieprzyjacielskich cel stosunkowo bardzo niewielki.

### Państwowe kursy robót ręcznych.

Ministerjum oświecenia organizuje w r. 1921- 22 państwowy kurs dla nauczycieli robót ręcznych w Warszawie. Kandydaci na kurs poleceni przez inspektorów szkolnych mogą otrzymać płatny urlop. Kurs zorganizowany będzie przy szkole im. Szlenkerów. Kierownictwo prowadzić ma podobnie jak w roku ubiegłym p. Przanowski, dyrektor szkoły im. Szlenkerów.

### Kobieca szkoła wojskowa w Poznaniu.

Dawna O. L. K. uległa przeistoczeniu na jej miejsce postanowiono utworzyć szkołę wojskowe dla kobiet w zakresie sanitarnym, biuralistyki, pracy oświatowej i gospodarstwa. W Poznaniu powstała na razie szkoła podoficerska sanitarna, biurowa i służby łączności. Uczenic jest 64.

### Dowóz filmów do Polski.

„Dziennik Gdański“ donosi: Polskie władze celne powzięły decyzję, która boleśnie da się odczuć przemysłowi niemieckiemu, t. zw. filmowemu, który dotąd miał ogromny rynek zbytu w Polsce, przy zręcznym uchylaniu się od płacenia wysokich ceł dowozowych, dzięki „szwarcowaniu“ swych fabrykatów drogą okólną przez Gdańsk do Polski. Polskie władze celne uznały bowiem, że wolne od opłat celnych są jedynie wyroby filmowe, mające siedzibę swą na terenie wolnego miasta.

**Robotnicy popierajcie Swoje pismo „Praca“.**



Wydawca Zarząd Okręgowy N.P.R. w Łodzi. Tłoczono w drukarni „Praca“ Przejazd 8. Redaktor odpowiedzialny PAWEŁ URBANIAK